

Leeuwarden, Beukenstraat 1

QuickScan

JM ecologie b.v., 2022

QuickScan Leeuwarden, Beukenstraat 1

Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming

Rapportnummer

R22.017

Status

1.0 (definitief)

Datum

2022-04-04

Opdrachtgever

Rho Adviseurs
Druifstreek 72-C
8911 LH Leeuwarden

Auteur

Stef Kooijman

Controle

Henri Zomer & Corine Bos

Voorpagina

Locatie toekomstig appartementencomplex

Te citeren als

Kooijman, S., 2022. QuickScan Leeuwarden, Beukenstraat 1; Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming. Rapport R22.017 JM ecologie b.v., Gorredijk.

JM ecologie b.v.

Leitswei 12
8401 CL Gorredijk

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Globale ligging	2
1.3	Structuur natuurwetgeving in Nederland	2
1.4	Scope van de QuickScan	4
1.5	Werkwijze	4
2	Beschrijving locatie en ingreep	6
2.1	Locatie	6
2.2	Ingreep	9
3	Resultaten veldbezoek en bureaustudie	11
3.1	Vogels	11
3.2	Vleermuizen	13
3.3	Overige zoogdieren	14
3.4	Dagvlinders	15
3.5	Overige fauna	15
3.6	Vaatplanten	15
4	Effecten en gevolgen	16
4.1	Overzicht beschermde soorten	16
4.2	Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna	16
4.3	Schaduwwerking	17
5	Mitigerende maatregelen	18
5.1	Jaarrond beschermde nesten van vogels; mitigatie	18
5.2	Algemene broedvogels; mitigatie	18
5.3	Vleermuizen; mitigatie	19
6	Conclusie	20
	Geraadpleegde bronnen	21

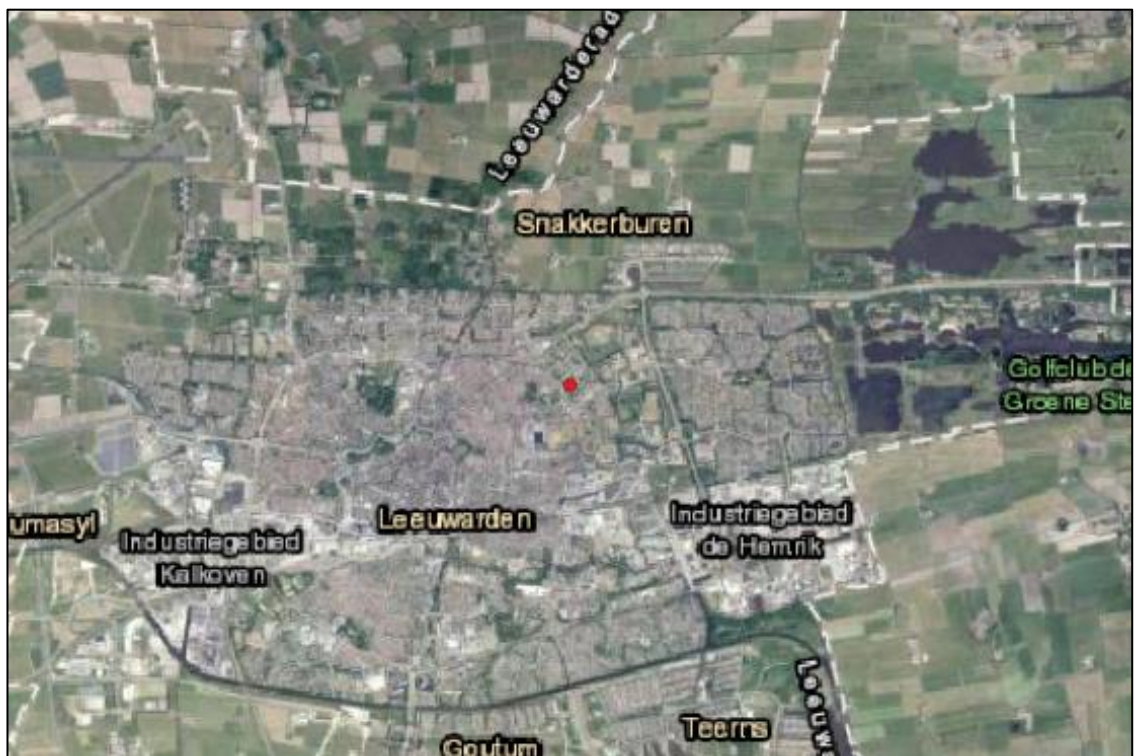
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van Rho Adviseurs heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd aan de Beukenstraat 1 in de stad Leeuwarden, gemeente Leeuwarden, provincie Friesland. De opdrachtgever is voornemens om op het terrein een appartementencomplex te realiseren.

1.2 Globale ligging

Het plangebied is gelegen in de stad Leeuwarden. Ten oosten van Leeuwarden bevindt zich het Natura-2000 gebied de Groote Wielen. De brede omgeving van het plangebied bestaat uit stedelijk gebied. De globale ligging van het plangebied is weergegeven in afbeelding 1.1.

Afbeelding 1.1. Globale ligging van het plangebied (rode stip) (Bron achtergrond: Esri).

1.3 Structuur natuurwetgeving in Nederland

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wet natuurbescherming, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Dit betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving. Na de decentralisatie (2017) zijn enkele provincies andere namen gaan voeren voor de NNN.

Decentralisatie

Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de provincies. Het Rijk behoud echter het bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij en bijvoorbeeld activiteiten Koninklijk Huis.

Soortbescherming

In de Wet natuurbescherming is soortbescherming opgedeeld in categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de volgende categorieën:

1. Soorten van de Vogelrichtlijn;
2. Soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'Andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal aangewezen vogelsoorten, indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

In aanvulling op de Vogelrichtlijn, geldt er voor een aantal vogelsoorten die jaarlijks naar hetzelfde nest terugkeren een jaarrond bescherming van de nesten. De meeste provincies en het Rijk hanteren de "Lijst met jaarrond beschermde nesten 2012". Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5). Voor deze laatste categorie geldt alleen een jaarrond beschermde status indien ecologisch zwaarwegende omstandigheden dat rechtvaardigen. In de provincies Overijssel, Flevoland en Limburg (en mogelijk vanaf ca. 2022 Friesland) geldt een aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten, waarin een andere categorisering is aangebracht.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren en opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het project-voornemen een of enkele gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie.

1.4 Scope van de QuickScan

Deze QuickScan is opgesteld om de ecologische waarden van het plangebied te bepalen, en de, ten gevolge van de geplande bouw- en isolatiewerkzaamheden, eventuele strijdigheden met de Wet natuurbescherming (Wnb) in kaart te brengen, waaruit een advies zal volgen over hoe te handelen volgens deze wet.

Er wordt in deze QuickScan niet ingegaan op raakvlakken met de gebiedsbescherming (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland en overige provinciale gebiedsbescherming) en de bescherming Houtopstanden.

Een initiatiefnemer is, vanuit de natuurwetgeving, bij ruimtelijke ingrepen (maar ook maatregelen en activiteiten) verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb).

De natuur is onvoorspelbaar. Het veldbezoek beschrijft een momentopname. Indien de periode tussen veldbezoek en de invoer van de geplande bouwwerkzaamheden meerdere jaren wordt, of indien de omstandigheden significant wijzigen, dient overwogen te worden een herhaald veldbezoek te laten uitvoeren, hetgeen mogelijk tot gevolg heeft dat de QuickScan wordt herzien.

1.5 Werkwijze

Bureaustudie

Voorafgaand aan het veldbezoek wordt de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten onderzocht door het raadplegen van online- en fysieke atlanten en databases, zoals bijvoorbeeld de NDFF. Het doel van de bureaustudie is het inschatten van de ligging van het projectgebied, de aanwezige habitattypes en de bekende beschermde soorten, alsmede het verkrijgen van inzicht in de kans dat beschermde soorten in een projectgebied aanwezig kunnen zijn.

Veldbezoek

Het veldbezoek is afgelegd door ecooloog Stef Kooijman van JM ecologie b.v. op 3 februari 2022. Het bezoek is uitgevoerd van 13:15 tot 14:15 uur, bij 8°C en 3Bft, op een bewolkte dag. Het doel van het veldbezoek is het inschatten van de aanwezige habitattypes en het verkrijgen van inzicht in het plangebied.

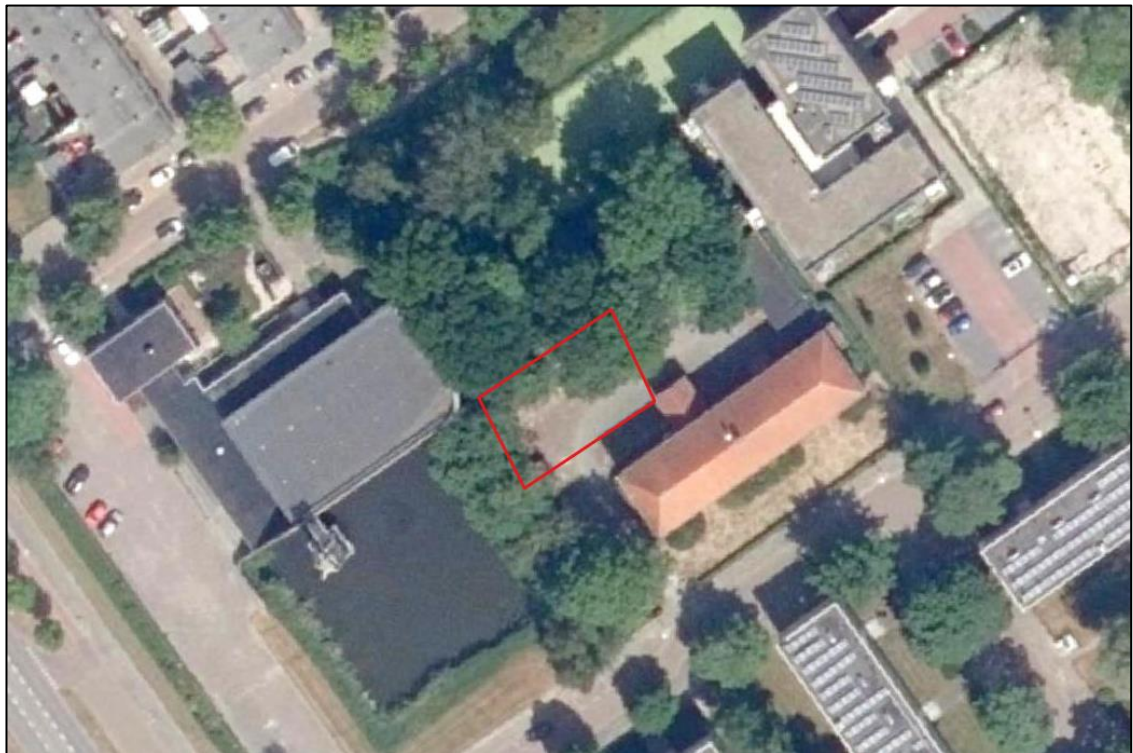
Maatregel(en) en effecten

De derde stap is de beschrijving van de geplande maatregel en de omstandigheden (planning, methode) waarin deze uitgevoerd gaat worden. Tezamen met het veldbezoek en de bureaustudie kunnen hieruit eventuele strijdigheden van de plannen met de betreffende natuurwetgeving opgespoord worden, en kunnen eventuele kennishiaten benoemd worden. Hieraan worden conclusies verbonden en hieruit zal duidelijkheid ontstaan over de eventuele noodzaak tot het nemen van vervolgstappen, met als doel de wijziging conform de huidige Wet natuurbescherming te laten plaatsvinden.

2 Beschrijving locatie en ingreep

2.1 Locatie

Het plangebied is gelegen aan de Beukenstraat 1 in de stad Leeuwarden, gemeente Leeuwarden, provincie Friesland. De omgeving van het plangebied bestaat uit woonwijken, appartementencomplexen en bedrijfspanden (zie afbeelding 2.1). In het plangebied bevindt zich een woningcomplex met aan de noordkant een parkeerterrein. Het woningcomplex bestaat uit bakstenen muren met een geïsoleerde spouw en heeft een dakpannen dak. Rondom het gebouw is mitigatie voor gierzwaluw en vleermuis aanwezig in de vorm van nestkasten. Aan de noordkant van het parkeerterrein bevindt zich een bomenrij met een aantal nestkasten welke zijn geplaatst als mitigatie voor huismus. Ten noorden van het plangebied bevindt zich een vijver met daarnaast een heemtuin en bosschages en bomen met enkele vogelhuisjes. Grenzend aan deze vijver, ten oosten van het plangebied, bevindt zich nog een appartementencomplex met bakstenen muren met open stootvoegen en een plat dak. Ook is er een vijver ten westen van het plangebied. Aan deze vijver grenst een kerk welke bestaat uit een 'rotsachtige' muur en een plat dak met dakbedekking. Zie afbeeldingen 2.2 tot en met 2.15 voor een impressie van het plangebied.

Afbeelding 2.1. Begrenzing van het plangebied (rood kader) (Bron achtergrond: Esri).

Afbeelding 2.2. Vanaf noorden richting het plangebied.

Afbeelding 2.3. Locatie toekomstig appartementencomplex.

Afbeelding 2.4. Woningcomplex met nestkasten voor gierzwaluw en vleermuis.

Afbeelding 2.5. Vogelhuisjes aan bomen die mogelijk worden gekapt.

Afbeelding 2.6. Vogelnest in boom rond plangebied.

Afbeelding 2.7. Pand ten oosten van plangebied.

Afbeelding 2.8. De vijver ten westen van het plangebied.

Afbeelding 2.9. Vijver ten noorden van plangebied.

Afbeelding 2.10. Bosschages ten noorden van plangebied.

Afbeelding 2.11. Bosschages ten noorden van plangebied.

Afbeelding 2.13. Vogelhuisje in bosschage.

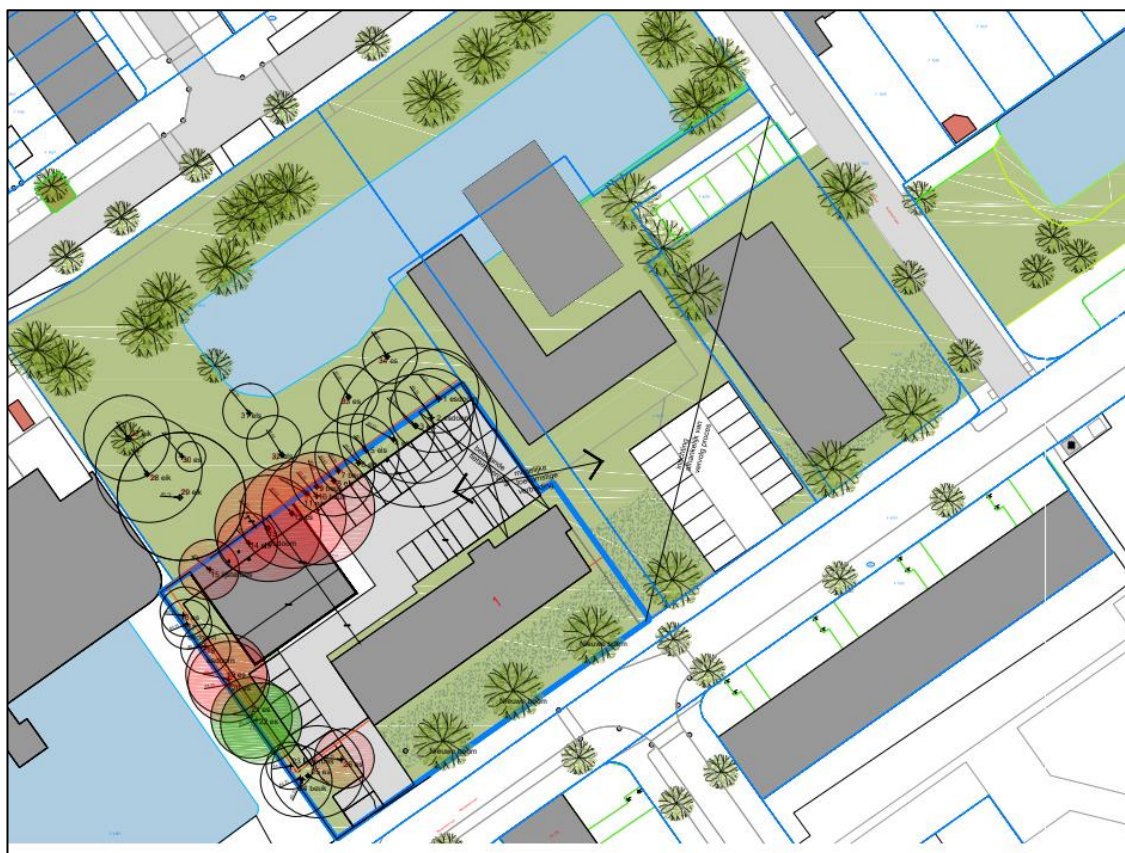
Afbeelding 2.14. Dakpannen dak woningcomplex.

Afbeelding 2.15. Kerk met 'rotsachtige' muur en dakbedekking.

2.2 Ingreep

De opdrachtgever is voornemens om op het parkeerterrein een appartementencomplex te realiseren (zie afbeelding 2.16 tot en met 2.18). Het appartementencomplex wordt vijf verdiepingen hoog en is daardoor hoger dan de gebouwen in omgeving. Het gebouw wordt 20 meter hoog en zal bestaan uit 17 appartementen. Het wordt gebouwd met bakstenen muren en bestaat uit twee schuine daken. Er worden een aantal bomen gekapt. Er worden geen vijvers uitgebreid of gedempt. De planning van de bouwwerkzaamheden is niet bekend.

Afbeelding 2.16. Bovenaanzicht bestemmingsplan appartementencomplex Leeuwarden, Beukenstraat 1. De cirkels stellen bomen voor. (Bron: Adema Architecten)

Afbeelding 2.17. Zijaanzicht bestemmingsplan appartementencomplex Leeuwarden, Beukenstraat 1 (Bron: Adema Architecten).

Afbeelding 2.18. Vooraanzicht bestemmingsplan appartementencomplex Leeuwarden, Beukenstraat 1 (Bron: Adema Architecten).

3 Resultaten veldbezoek en bureaustudie

Waargenomen soorten en verwachte soorten (op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreiding) worden samengenomen en hun gebruik van het plangebied wordt beschreven. Hierbij ligt de nadruk op beschermde soorten, maar er zullen ook algemene en lichter beschermde soorten betrokken worden indien waargenomen of van belang voor de ingreep.

3.1 Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn beschermd. Van 16 vogelsoorten zijn ook de nesten, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 1 tot en met 4 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze soorten zijn: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespindief en zwarte wouw.

Uit een conceptversie omgevingsverordening provincie Fryslân van 2021 blijkt dat mogelijk in 2022 in de provincie Fryslân waarschijnlijk een nieuwe lijst met jaarrond beschermde nesten in werking treedt, deze is echter nog niet definitief gemaakt en daarom nog niet geldig. Ook is het mogelijk dat deze lijst nog wijzigt of aan bepaalde voorwaarden verbonden is. Vogels die vallen in categorie 1 tot en met 4 zijn in concept aangevuld met de volgende soorten: aalscholver, blauwe reiger, bosuil, draaihals, dwergstern, grote stern, grote zilvereiger, huiszwaluw, ijsvogel, lepelaar, noordse stern, purperreiger, raaf, ringmus, stormmeeuw, torenvalk, zeearend, zwarte specht, zwarte stern en zwartkopmeeuw. De concept soorten worden meegenomen in de QuickScan, omdat de bouwwerkzaamheden kunnen plaatsvinden na de ingang van de nieuwe omgevingsverordening.

Daarnaast zijn van 34 vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd als hier een zwaarwegende ecologische reden voor is. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 5 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze soorten zijn: blauwe reiger, boerenzwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, bosuil, brilduiker, draaihals, eidereend, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, kleine vliegenvanger, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, raaf, ruigpootuil, spreeuw, tapuit, torenvalk, zeearend, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte roodstaart en zwarte specht. Indien sprake is van een ecologisch zwaarwegende reden voor één of meerdere van deze soorten, dan worden deze hieronder behandeld onder 'Jaarrond beschermd'. Zo niet, dan worden deze soorten net als overige broedvogels behandeld onder 'Algemene broedvogels'.

Uit een conceptversie omgevingsverordening van 2021 blijkt dat mogelijk in 2022 in de provincie Fryslân mogelijk een nieuwe lijst met jaarrond beschermde nesten in werking treedt, deze is echter nog niet definitief gemaakt en daarom nog niet geldig. Ook is het mogelijk dat deze lijst nog wijzigt of aan bepaalde voorwaarden verbonden is. Vogels die vallen in categorie 5 van de conceptversie zijn: bergeend, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, eider, gekraagde roodstaart, glanskop, grote mantelmeeuw, grutto, kleine bonte specht, kleine mantelmeeuw, kokmeeuw, kraanvogel, middelste bonte specht, oeverzwaluw, paapje, ruigpootuil, scholekster, spreeuw, strandplevier, visdief en zilvermeeuw. De concept soorten worden meegenomen in de QuickScan, omdat de bouwwerkzaamheden kunnen plaatsvinden na de ingang van de nieuwe omgevingsverordening.

Jaarrond beschermd (categorie 1 tot en met 4)

Tijdens het veldbezoek is gezocht naar jaarrond beschermde nesten in bomen in de omgeving van het plangebied. Er is in de bomenrij aan de noordkant van het parkeerterrein, een nest van mogelijk ekster of zwarte kraai aangetroffen (zie categorie 5). Op basis van beschutting rondom het nest en de structuur van het nest wordt gebruik door sperwer uitgesloten. Op basis van structuur van het nest is het niet geschikt voor ransuil en wordt later gebruik uitgesloten omdat ransuil niet aan nestbouw doet. Op basis van aanwezig habitat met bijbehorende urbane verstoring, afwezigheid van palen en masten in de omgeving van het plangebied, de afstand tot grote wateren en zoute milieus, de afwezigheid van bomen met holten en overige boomnesten binnen het plangebied kunnen nesten van aalscholver, blauwe reiger, boomvalk, bosuil, buizerd, draaihals, dwergstern, grote stern, grote zilverreiger, havik, lepelaar, noordse stern, oehoe, ooievaar, purperreiger, raaf, ringmus, roek, slechtvalk, torenvalk, wespendif, zeearend, zwarte stern, zwarte wouw, zwarte specht en zwartkopmeeuw worden uitgesloten. Ook voor kerkuil en steenuil is geen geschikte broedlocatie vanwege de afwezigheid van holtes en openingen in (en dus toegang tot) de omliggende gebouwen. Voor de grote gele kwikstaart is geschikt broedbiotoop afwezig vanwege de afwezigheid van een stromende beek of rivier. Voor de ijsvogel is geschikt broedbiotoop afwezig omdat hoge, steile oevers aan de watergangen in het plangebied ontbreken. Er zijn geen nesten aangetroffen van de huiszwaluw, waardoor de aanwezigheid van de huiszwaluw binnen het plangebied wordt uitgesloten.

Het bestaande woningcomplex ten zuiden van het plangebied dient mogelijk als nestlocaties voor gierzwaluw en huismus. Huismus kan onder de dakpannen nestelen, welke toegankelijk zijn via de dakgoot. Ook kan huismus nestelen in de tijdelijke (mitigatie) nestkasten in de bomenrij aan de noordkant van het parkeerterrein. Gierzwaluw kan onder dakpannen in de nok nestelen. Daarnaast kan gierzwaluw gebruik maken van tijdelijke (mitigatie) nestkasten welke rondom het gebouw zijn geplaatst. De aanvlugbaarheid van de mogelijke verblijfplaatsen voor gierzwaluw is goed. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van gierzwaluw en huismus in de omgeving van het plangebied kan niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op jaarrond beschermde nesten van gierzwaluw en huismus staan beschreven in paragraaf 4.2.

Mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5)

In de bomenrij aan de noordkant van het parkeerterrein is een nest van mogelijk ekster of zwarte kraai waargenomen. Daarnaast kunnen, in dezelfde bomenrij, in de nestkasten voor huismus en in enkele vogelhuisjes aan bomen in de bosschage ten noorden van het plangebied, soorten als koolmees en pimpelmees komen te broeden. Echter is geen sprake van een ecologisch zwaarwegende reden voor ekster, koolmees, pimpelmees en zwarte kraai omdat het slechts enkele nestmogelijkheden betreft, waardoor de staat van instandhouding van de soorten niet in gevaar wordt gebracht. Daarom worden ekster, pimpelmees, koolmees en zwarte kraai net als overige broedvogels behandeld onder 'Algemene broedvogels'.

Algemene broedvogels

Er is in de omgeving van het plangebied geschikt habitat aanwezig voor diverse soorten algemene broedvogels. In de bomen en bosschages kunnen soorten als merel en vink tot broeden komen. Er is naast het nest van mogelijk ekster of zwarte kraai, ook een nest van mogelijk houtduif waargenomen. In het riet aan de oevers van beide vijvers kunnen watervogels zoals wilde eend, meerkoet en waterhoen tot broeden komen. De aanwezigheid van algemene broedvogels kan daarom niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op algemene broedvogels staan beschreven in paragraaf 4.2.

3.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle in Nederland voorkomende soorten staan vermeld in de Habitatrichtlijn). Vleermuizen kunnen een plangebied gebruiken als verblijfplaats, vaste vliegroute en/of foeragegebied.

Verblijfplaatsen kunnen uitgesplitst worden in vier categorieën, te weten kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven. Vleermuizen maken op verschillende manieren en in verschillende seizoenen gebruik van deze verblijfplaatsen. De eisen die vleermuizen stellen aan hun verblijfplaatsen zijn afhankelijk van de vleermuissoort en het gebruik van de verblijfplaats. Kraamverblijven worden in het voorjaar en de vroege zomer gebruikt door grote groepen drachtige vrouwtjes om hun jongen te baren en groot te brengen. Tegelijkertijd bevinden kleinere groepen mannetjes zich in de zomerverblijfplaatsen. Later in de zomer en in het najaar verplaatsen de mannetjes zich naar de paarverblijven, waaromheen ze een territorium bezetten en verdedigen tegen andere mannetjes. Binnen het territorium proberen de mannetjes langskomende vrouwtjes te lokken naar de paarverblijven, waar vervolgens de paring plaatsvindt. Het paarseizoen eindigt in de herfst, waarna de vleermuizen de winterverblijven opzoeken om te overwinteren. Sommige soorten migreren hiervoor over behoorlijke afstanden.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor dagelijkse verplaatsingen tussen verblijfplaats en foeragegebieden en in het geval van migrerende soorten, voor de jaarlijkse trek van en naar de winterverblijven. Meestal maken vleermuizen langdurig gebruik van vaste routes die ze onthouden. Daarbij worden lijnvormige elementen zoals bomenrijen, dijken en watergangen gebruikt als vliegrouteondersteuning. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiële) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken.

Ten slotte kunnen vleermuizen een plangebied gebruiken als foeragegebied. De vleermuizen komen via vaste routes naar het foeragegebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op vliegende insecten. Net zoals vaste vliegroutes die veelvuldig gebruikt worden, maken vleermuizen ook gebruik van vaste foeragegebieden. Het ongeschikt maken van een foeragegebied door bijvoorbeeld het kappen of verlichten van bomen of het dempen van waterpartijen, kan tot gevolg hebben dat vleermuizen geen toegang meer hebben tot voldoende voedsel.

Verblijven

In de omgeving van het plangebied is gezocht naar potentiële verblijfsplaatsen voor vleermuizen. Er zijn geen bomen met geschikte holten voor vleermuizen waargenomen waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten kan worden uitgesloten. Het woningcomplex ten zuiden van het plangebied bestaat uit bakstenen muren met een geïsoleerde spouw waardoor deze ruimte ongeschikt is voor vleermuizen. De ruimte onder de dakpannen is niet te bereiken voor vleermuizen, omdat er een dakgoot rondom het gebouw is geplaatst, waar ze niet achterlangs kunnen. Er hangen vleermuiskasten rondom het gebouw welke kunnen dienen als zomer- en/of paarverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger en als paarverblijfplaats door ruige dwergvleermuis. Daarnaast kan de ruimte achter de dakbedekking, aan de rand van het dak van de kerk ten westen van het plangebied, gebruikt worden als zomer- en/of paarverblijfplaats door gewone dwergvleermuis en als paarverblijfplaats door ruige dwergvleermuis. Ten slotte kunnen de woningen in de omgeving van het plangebied dienen als kraam-, zomer- en/of paarverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis of laatvlieger en als paarverblijfplaats voor ruige dwergvleermuis. De aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen in het plangebied kan daarom niet worden uitgesloten.

Consequenties van de ingreep op potentiële vleermuisverblijfplaatsen staan beschreven in paragraaf 4.2.

Vliegroutes

In de omgeving van het plangebied zijn lijnvormige elementen zoals appartementencomplexen aanwezig die mogelijk dienen als vliegrouteondersteuning voor diverse soorten vleermuizen. Aangezien er in de directe omgeving van het plangebied genoeg alternatieve lijnvormige elementen aanwezig zijn die kunnen dienen als vliegrouteondersteuning, worden de lijnvormige elementen de omgeving van het plangebied niet als essentieel beschouwd.

Foerageergebied

Door de aanwezigheid van water en bomen is de omgeving van het plangebied geschikt als foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen. Aangezien er in de omgeving van het plangebied genoeg minstens even geschikt foerageergebied aanwezig is, wordt het plangebied niet als essentieel foerageergebied beschouwd.

3.3 Overige zoogdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied meerdere waarnemingen bekend zijn van beschermde zoogdiersoorten. Het gaat hier om bever, gewone zeehond, otter en waterspitsmuis. Naast de bekende beschermde soorten kunnen in de omgeving van het plangebied andere nog niet aangetroffen beschermde soorten aanwezig zijn. Echter worden deze op basis van habitat en bekende verspreiding niet verwacht in de omgeving van het plangebied.

Bever

Bevers maken vooral gebruik van het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rustige rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es (Zoogdiervereniging, z.d.). De waarneming betreft een levend exemplaar buiten de stad Leeuwarden. Op basis van urbane verstoring, het ontbreken van een overgangsgebied tussen land en water en doordat de vijvers in het plangebied niet aansluiten op groter water kan aanwezigheid van bever in de omgeving van het plangebied worden uitgesloten.

Gewone zeehond

De gewone zeehond leeft voornamelijk in getijdengebieden waar plekken aanwezig zijn die bij eb droogvallen. Deze plekken zijn vooral te vinden langs zandige kusten en rotskusten, maar ook op met wier bedekte riffen, kiezelsteenstranden, zandplaten en stenen. Ze hebben een sterke voorkeur voor rustige plekken, zonder menselijke aanwezigheid. Tijdens hoog water zwemmen gewone zeehonden naar andere (diepere) delen om te foerageren. Een enkele keer komt een gewone zeehond (tijdelijke) voor bij riviermondingen of zelfs in (zoete) binnenwateren (Zoogdiervereniging, z.d.). Op basis van urbane verstoring en doordat de vijvers in het plangebied niet aansluiten op groter water kan aanwezigheid van gewone zeehond in de omgeving van het plangebied worden uitgesloten.

Otter

Otters leven in oeverzones die liggen in gebieden met voldoende dekking en rust (Zoogdiervereniging, z.d.). De waarneming van otter is gedaan buiten de stad Leeuwarden. Op basis van urbane verstoring, plus het ontbreken van een gebied met voldoende dekking en rust en doordat de vijvers in het plangebied niet aansluiten op groter water kan aanwezigheid van otter in de omgeving van het plangebied worden uitgesloten.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis kan in allerlei typen grotere en kleinere wateren leven, zolang het water schoon is. Daarnaast is het belangrijk dat er een goed ontwikkelde onderwatervegetatie aanwezig is en een ruige oevervegetatie met voldoende schuilmogelijkheden (Zoogdiervereniging, z.d.). De waarneming is gedaan buiten de stad Leeuwarden. Op basis van urbane verstoring en door de geïsoleerde ligging kan de aanwezigheid van waterspitsmuis in de omgeving van het plangebied worden uitgesloten.

3.4 Dagvlinders

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied een waarneming bekend is van een beschermde dagvlindersoort. Het gaat hier om grote vos. Naast de bekende beschermde soort kunnen in de omgeving van het plangebied andere nog niet aangetroffen beschermde soorten aanwezig zijn. Echter worden deze op basis van habitat en bekende verspreiding niet verwacht in de omgeving van het plangebied.

Grote vos

De grote vos leeft met name in vochtige open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande waardbomen. De vlinder overwintert in holle bomen of stapels hout. De eitjes worden door het vrouwtje afgezet op de bovenste takken van hoge, vrijstaande bomen. De waardplanten van deze soort zijn onder andere iep, zoete kers en enkele wilgensoorten (Vlinderstichting, z.d.). De grote vos is een soort die over grote afstanden kan zwerven en in toenemende mate in Nederland wordt gezien. Grotendeels gaat het daarbij om zwervende dieren. Op basis van afwezigheid van waardplanten habitat in het plangebied kan aanwezigheid van grote vos worden uitgesloten.

3.5 Overige fauna

Overige beschermde diersoorten zoals libellen, reptielen, kreeftachtigen, vissen en weekdieren zijn niet bekend in de omgeving van het plangebied en worden ook niet verwacht op basis van de aanwezig habitat.

3.6 Vaatplanten

Uit de bureaustudie blijkt dat er in een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied een waarneming bekend is van een beschermde vaatplant. Het gaat hier om knolspirea. Naast de bekende beschermde soort kunnen in de omgeving van het plangebied andere nog niet aangetroffen beschermde soorten aanwezig zijn. Echter worden deze op basis van habitat en bekende verspreiding niet verwacht in de omgeving van het plangebied.

Knolspirea

Knolspirea staat op zonnige, matig voedselarme tot matig voedselrijke, niet bemeste, vrij droge tot vochtige, neutrale, vaak kalkhoudende, stikstofarme leem-, löss- en mergelbodems met een wisselende waterstand. Ze groeit in kalkgraslanden, op heiden op basische rotsbodem, in bermten en in boszomen. (FLORON, z.d.). De waarneming betreft een ingezaaide bloem. Op basis van aanwezig habitat binnen het plangebied in combinatie met de bekende huidige verspreiding van knolspirea, kan worden uitgesloten dat deze soort aanwezig is binnen het plangebied.

4 Effecten en gevolgen

4.1 Overzicht beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt de geplande ingreep getoetst aan de aanwezige of verwachte beschermde soorten (zie hoofdstuk 3) binnen het plangebied, en de te verwachten risico's voor deze soorten, bij uitvoer van de geplande werkzaamheden. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt.

Voor soorten die niet genoemd worden vanuit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of Wnb artikel 3.10 geldt de algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zelfs bij negatieve effecten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Ditzelfde geldt voor soorten van Wnb artikel 3.10, waarvoor een Provinciale vrijstelling is uitgegeven. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht, maar ze worden hieronder, ondanks eventueel voorkomen en eventueel te verwachten negatieve effecten, niet meegenomen.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig
Jaarrond beschermde nesten van vogels	Gierzwaluw en huismus	3.1	Potentieel
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Potentieel
Vleermuizen	Gebouwbewonende vleermuissoorten	3.5	Potentieel

Tabel 4.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor het effect van de maatregel bepaald moet worden. 3.1 = Vogelrichtlijn, 3.5 = Habitatrichtlijn, 3.10 = nationaal beschermd.

4.2 Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna

Onderstaand wordt gebruik gemaakt van de term “verstoring”. Deze term heeft betrekking tot de invloedssfeer welke is bepaald op de verwachte maximale verstoring die de onderhavige werkzaamheden mogelijk hebben op aanwezige natuurwaarden. Hierbij is rekening gehouden met tussenliggende elementen, visuele verstoring, verstoring door geluid, en verstoring door trillingen. De verstoring is per mogelijk aanwezige soort met expert judgement bepaald aan de hand van deze verstorende effecten en omgevingselementen, alsmede de gevoeligheid van de betreffende soort op basis van ecologie.

Jaarrond beschermde nesten van vogels

Onder de dakpannen van het woningcomplex ten zuiden van het plangebied bevinden zich mogelijk jaarrond beschermde nesten van gierzwaluw en huismus. Ook kan gierzwaluw tot broeden komen in de nestkasten rondom het complex. Daarnaast bevinden zich in de nestkasten aan de bomenrij aan de noordkant van het parkeerterrein mogelijk jaarrond beschermde nesten van huismus. Gierzwaluw en huismus zijn soorten welke aangepast zijn aan een behoorlijke mate van (geluids-) verstoring in de omgeving, waardoor de geplande werkzaamheden geen verstoring veroorzaken. Daarentegen kunnen de mogelijk aanwezige nesten in het woningcomplex ontoegankelijk raken door blokkade van opslag van bouwmaterialen ten hoogte van de dakgoot rondom het woningcomplex. De mogelijke nestplaatsen voor huismus in de nestkasten aan de bomenrij ten noorden van het parkeerterrein verdwijnen wanneer deze bomen worden gekapt. Ten slotte wordt door het nieuwe appartementencomplex de aanligbaarheid van de gierzwaluwkast aan de noordwestkant van het bestaande woningcomplex geblokkeerd, waardoor de mogelijke verblijfplaats voor gierzwaluw ontoegankelijk raakt.

Het verstoren, verwijderen en ontoegankelijk maken van jaarrond beschermde nesten is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.1 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Algemene broedvogels

In de omgeving van het plangebied kunnen meerdere algemene broedvogels tot broeden komen en zijn nesten van mogelijk zwarte kraai en houtduif aangetroffen. Wanneer werkzaamheden in de buurt van in gebruik zijnde nesten worden uitgevoerd, heeft dit mogelijk een versturende werking op de broedende vogels. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.2 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Verblijfplaatsen van vleermuizen

In de omgeving van het plangebied bevinden zich mogelijk kraam-, zomer- en/of paarverblijfplaatsen van één of meerdere gebouwbewonende vleermuissoorten. Gebouwbewonende vleermuissoorten zijn aangepast aan een behoorlijke mate van (geluids-)verstoring in de omgeving waardoor de geplande werkzaamheden overdag geen verstoring veroorzaken voor deze verblijfplaatsen. Echter, wanneer 's avonds of 's nachts wordt gewerkt gedurende de actieve periode voor vleermuizen (circa 15 april tot en met 15 oktober), kan er lichtverstoring door het gebruik van bouwverlichting optreden. Hierdoor kunnen mogelijk aanwezige vleermuizen gedesoriënteerd raken. Ten gevolge daarvan kan het functioneren verminderen van de mogelijk aanwezige verblijfplaatsen. Ten slotte kunnen de mogelijk aanwezige verblijfplaatsen in de vleermuiskasten rondom het woningcomplex ontoegankelijk raken door blokkade van opslag van bouwmaterialen ten hoogte van de dakgoot. Het verstoren en ontoegankelijk maken van verblijfplaatsen van vleermuizen is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.3 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

4.3 Schaduwwerking

Het nieuwe appartementencomplex zal bestaan uit vijf verdiepingen en is daardoor hoger dan de omliggende bebouwing. Het gebouw zal 20 meter hoger worden. Door schaduwwerking kunnen een negatieve effecten optreden voor beschermde natuurwaarden zoals koudere temperaturen in verblijfplaatsen waardoor deze ongeschikt raken.

In het vogelbroedseizoen en de actieve periode van vleermuizen, als de potentieel aanwezige jaarrond beschermde nesten van vogels en verblijfplaatsen van vleermuizen worden gebruikt, bezitten de aanwezige bomen in het plangebied over een bladerdek. De potentieel aanwezige jaarrond beschermde nesten en verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich onder de bladeren waardoor er al sprake is van een schaduweffect. Wanneer enkele bomen worden gekapt en het appartementencomplex wordt gebouwd zal sprake zijn van dezelfde schaduwwerking. Dit geldt voor de schaduwwerking op de gierzwaluw- en vleermuiskasten rondom het woningcomplex ten zuiden van het plangebied. Daarom is geen sprake van een schaduweffect op beschermde natuurwaarde door het nieuwe appartementencomplex.

5 Mitigerende maatregelen

In dit hoofdstuk worden de vervolgmaatregelen beschreven voor de soorten waarvan in hoofdstuk 4 is bepaald dat deze mogelijk een effect bemerken van de geplande ingreep. Deze vervolgmaatregel kan bestaan uit het uitvoeren van nader onderzoek om de aanwezigheid te bevestigen of uit te sluiten. Maar de vervolgmaatregel kan ook aangeven dat er een aanvraag voor een ontheffing op de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming benodigd is. Er kan ook een lijst met mitigerende maatregelen staan aangegeven, waarbij de ingreep uitgevoerd kan worden zonder een ontheffing. Indien de ingreep zonder enig nader onderzoek, mitigatie of ontheffingsaanvraag uitgevoerd kan worden, wordt dat in dit hoofdstuk vermeld.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig	Vervolgactie
Jaarrond beschermde nesten van vogels	Gierzwaluw en huismus	3.1	Potentieel	Mitigatie
Algemene broedvogels	Diverse soorten	3.1	Potentieel	Mitigatie
Vleermuizen	Gebouwbewonende	3.5	Potentieel	Mitigatie

Tabel 5.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor een vervolgactie benodigd is. 3.1 = Vogelrichtlijn, 3.5 = Habitatrichtlijn, 3.10 = nationaal beschermd.

5.1 Jaarrond beschermde nesten van vogels; mitigatie

Mitigatie blokkade

Voor potentieel aanwezige jaarrond beschermde nesten van gierzwaluw en huismus in het woningcomplex ten zuiden van het plangebied, dient blokkade door opslag van bouwmaterialen te worden voorkomen zodat de aanvliegbaarheid van de nestlocaties niet wordt geblokkeerd en deze niet ontoegankelijk raken.

Mitigatie nestkasten

De tijdelijke gierzwaluwkast aan de noordwestkant van het woningcomplex raakt ontoegankelijk in de nieuwe situatie. Daarnaast verdwijnen mogelijke nestplaatsen van huismus wanneer er bomen worden gekapt. De nestkasten voor zowel gierzwaluw en huismus dienen als mitigatie ten tijde van de renovatie van het woningcomplex ten zuiden van het plangebied. Het woningcomplex is inmiddels gerenoveerd waardoor de tijdelijke mitigatie mag worden verwijderd nadat het broedseizoen van gierzwaluw en huismus is geweest. Het broedseizoen van gierzwaluw duurt van half april tot en met augustus en van huismus van maart tot en met september. Wanneer de tijdelijke mitigatie is verwijderd, is er naast de mogelijkheid tot blokkade, geen belemmering meer vanuit de Wet natuurbescherming voor wat betreft de bescherming van jaarrond beschermde vogelnesten.

5.2 Algemene broedvogels; mitigatie

Mitigatie

Alle inheemse broedvogels zijn tijdens het broeden wettelijk beschermd volgens de Vogelrichtlijn. Als er ten tijde van de beoogde start van de werkzaamheden vogels in of binnen de verstoringszone van het plangebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden totdat de jongen zijn uitgevlogen. Het verdient daarom de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

Indien de werkzaamheden starten aan het begin van het broedseizoen:

Broedgevallen binnen het plan- en verstoringsgebied van de werkzaamheden moeten worden voorkomen. Het ongeschikt maken kan preventief gedaan worden door ruim voor het vogelbroedseizoen het gebied te ontdoen van geschikte nestgelegenheden. Dit kan op de volgende manieren:

- Door, ruim voor het vogelbroedseizoen, het kappen van bomen en struiken binnen de verstoringszone van het plangebied is er geen nestgelegenheid meer voor soorten zoals houtduif, merel en vink. Dit mag echter niet in strijd zijn met andere beschermde natuurwaarden, zoals de nestkasten van huismus. Daarbij is het wenselijk om nieuwe nestmogelijkheden te creëren, of nestmogelijkheden elders te verbeteren, door het (terug)plaatsen van inheemse vegetatie.
- Door, ruim voor het vogelbroedseizoen, het kort houden van de oeervegetatie zoals riet langs de oevers van de vijvers is er geen nestgelegenheid meer voor verschillende soorten watervogels zoals wilde eend, meerkoet en waterhoen.

Indien de werkzaamheden starten te midden van het broedseizoen:

Het plan- en verstoringsgebied dient eerst door een ter zake kundige ecooloog te worden gecontroleerd op aanwezigheid van broedvogels. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plan- of verstoringsgebied, worden door de ter zake kundige ecooloog specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt (een deel van) het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot alle nesten, vanuit eigen beweging van de vogels, niet meer in gebruik zijn.

5.3 Vleermuizen; mitigatie

Mitigatie blokkade

Voor potentieel aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen in het woningcomplex ten zuiden van het plangebied, dient blokkade door opslag van bouwmaterialen te worden voorkomen zodat de aanligbaarheid van de verblijfplaatsen niet wordt geblokkeerd en deze niet ontoegankelijk raken.

Mitigatie lichtverstoring

Om effecten van lichtuitstraling te voorkomen wordt geadviseerd om eventueel te gebruiken verlichting weg te draaien van de gebouwen in omgeving van het plangebied. Dit is zeker noodzakelijk in de schemer en nacht (van 1 uur voor zonsondergang tot 1 uur na zonopkomst) gedurende de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april tot en met 15 oktober). Dit houdt in dat de verlichting naar beneden gericht dient te zijn op de werkzaamheden zodat er geen licht naar de omgeving kan uitstralen. Bij voorkeur wordt er bij het plaatsen van een licht gekozen voor amberkleurige verlichting.

6 Conclusie

In opdracht van Rho Adviseurs heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd aan de Beukenstraat 1 in de stad Leeuwarden, gemeente Leeuwarden, provincie Friesland. De opdrachtgever is voornemens om op het terrein een appartementencomplex te realiseren. De QuickScan is uitgevoerd om eventuele strijdigheden van de beoogde werkzaamheden en de toekomstige situatie met de Wet natuurbescherming (Wnb) op te sporen.

Uit de QuickScan is gebleken dat er mogelijk jaarrond beschermde nesten van gierzwaluw en huismus, algemene broedvogels en verblijfplaatsen van vleermuizen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. Om overtredingen op de Wet natuurbescherming te voorkomen, dienen enkele mitigerende maatregelen te worden genomen welke zijn beschreven in hoofdstuk 5.

Bij de realisatie van het appartementencomplex wordt geadviseerd om natuur inclusief te bouwen. Natuur inclusief bouwen is een vorm van duurzaam bouwen, waarbij er meer plek voor verschillende diersoorten wordt gerealiseerd. Hierbij kan worden gedacht aan het aanbrengen van inbouwkasten in de muur of speciale dakpannen voor huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen.

Geraadpleegde bronnen

- Nationale Database Flora- en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 2 februari 2022.
- BIJ12, 2017. Kennisdocumenten.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.
- Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021. Vleermuisprotocol 2021.
- Vlinderstichting (z.d.). Informatiepagina soorten. Geraadpleegd van <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders>
- Zoogdiervereniging (z.d.). Informatiepagina soorten. Geraadpleegd van <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten>